

MAYKL MORPURGO ASARLARIDA ANIMALISTIK OBRAZLARNING RAMZIY XUSUSIYATLARI

Yuldosheva Zulfizar Sobir qizi

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti, o'qituvchi

Annotatsiya

Ushbu maqolada zamonaviy ingliz bolalar adabiyotining taniqli vakili Michael Morpurgo asarlarida animalistik obrazlarning ramziy xususiyatlari tahlil qilinadi. Adib ijodida hayvonlar obrazi nafaqat syujet rivojini ta'minlovchi badiiy unsur, balki muhim g'oyaviy-estetik yukni o'zida mujassamlashtirgan ramziy timsol sifatida namoyon bo'ladi. Tadqiqot davomida "War Horse", "The Butterfly Lion" va "Kaspar: Prince of Cats" asarlaridagi hayvon obrazlarining ramziy ma'nolari, ularning inson va tabiat munosabatlarini yoritishdagi o'rni hamda badiiy funksiyalari tahlil qilinadi. Shuningdek, animalistik obrazlar orqali ifodalangan sadoqat, erkinlik, do'stlik va insonparvarlik g'oyalari ochib beriladi.

Kalit so'zlar: *animalistika, ramziy obraz, Michael Morpurgo, hayvon obrazi, sadoqat, erkinlik, bolalar adabiyoti, ramziylik.*

СИМВОЛИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ АНИМАЛИСТИЧЕСКИХ ОБРАЗОВ В ПРОИЗВЕДЕНИЯХ МАЙКЛА МОРПУРГО

Юлдошева Зулфизар Собир кизи

Узбекский государственный университет мировых языков, преподаватель

Аннотация

В данной статье анализируются символические особенности анималистических образов в произведениях известного современного английского писателя Майкла Морпурго. В творчестве автора животные выступают не только художественными персонажами, но и важными символами, выражающими основные идеи произведений. В ходе исследования рассматриваются символические значения образов животных в произведениях «War Horse», «The Butterfly Lion» и «Kaspar: Prince of Cats», а также их роль в раскрытии взаимоотношений человека и природы. Особое внимание уделяется таким понятиям, как верность, свобода, дружба и гуманизм.

Ключевые слова: *анималистика, символический образ, Майкл Морпурго, образ животного, верность, свобода, детская литература.*

SYMBOLIC FEATURES OF ANIMALISTIC IMAGERY IN MICHAEL MORPURGO'S WORKS**Yuldosheva Zulfizar Sobir qizi***Uzbekistan State World Languages University, Teacher***Abstract**

This article examines the symbolic features of animalistic imagery in the works of the prominent contemporary English children's writer Michael Morpurgo. In his works, animals function not only as literary characters but also as important symbols carrying significant ideological and aesthetic meanings. The study analyzes the symbolic meanings of animal characters in "War Horse", "The Butterfly Lion", and "Kaspar: Prince of Cats", as well as their role in representing human-nature relationships. Particular attention is paid to the concepts of loyalty, freedom, friendship, and humanism expressed through animalistic imagery.

Keywords: *animalism, symbolic imagery, Michael Morpurgo, animal character, loyalty, freedom, children's literature.*

Kirish

Animalistik obrazlar badiiy adabiyotda inson va tabiat o'rtasidagi munosabatlarni yoritishda muhim estetik vosita hisoblanadi. Hayvonlar obrazi qadimdan ramziy ma'no kasb etib, insonning ma'naviy dunyosi, axloqiy qarashlari va ijtimoiy munosabatlarni ifodalashga xizmat qilgan. Bolalar adabiyotida esa animalistik obrazlar tarbiyaviy va estetik funksiyalarni bajarishi bilan alohida ahamiyatga ega. Zamonaviy ingliz bolalar adabiyotining yirik vakili Michael Morpurgo ijodida hayvonlar obrazi markaziy o'rinlardan birini egallaydi. Adib asarlarida hayvonlar oddiy qahramon emas, balki muallifning asosiy g'oyalarni ifodalovchi ramziy timsollarga aylanadi. Ular orqali inson va tabiat uyg'unligi, urush va tinchlik, sadoqat va mehr-muhabbat kabi umuminsoniy qadriyatlar yoritiladi. Shu jihatdan Morpurgo asarlaridagi animalistik obrazlarning ramziy xususiyatlarini o'rganish muhim ilmiy ahamiyat kasb etadi.

Asosiy qism

Badiiy adabiyotda ramz muallif g'oyasini bevosita emas, balki obrazlar orqali ifodalash imkonini beruvchi estetik vosita hisoblanadi. Animalistik obrazlar esa ramziy ma'no yaratish uchun eng qulay badiiy vositalardan biridir. Morpurgo ijodida hayvonlar nafaqat voqealar ishtirokchisi, balki muayyan axloqiy va falsafiy g'oyalarning ifodachisi sifatida namoyon bo'ladi.

Morpurgoning "War Horse" romanidagi Joey obrazi ramziy ma'noga ega bo'lgan eng muhim animalistik obrazlardan biridir. Joey urush maydonida insoniyat boshiga tushgan fojialarning jim guvohi sifatida tasvirlanadi. Ot obrazi sadoqat, matonat va chidamlilik ramzi sifatida namoyon bo'ladi. Joey turli mamlakat va millat vakillari

qo'lida bo'lishiga qaramay, insoniy mehr va yaxshilikka bo'lgan ishonchini yo'qotmaydi. Shu jihatdan u urush davridagi insonparvarlik va umid timsoliga aylanadi. Muallif urush dahshatlarini inson emas, hayvon nigohi orqali tasvirlash orqali kitobxonga yanada kuchli hissiy ta'sir ko'rsatadi.

“The Butterfly Lion” asarida oq sher obrazi markaziy ramz sifatida namoyon bo'ladi. Sher birinchi navbatda erkinlik ramzidir. U Afrika kengliklarida erkin yashash uchun yaratilgan bo'lsa-da, turli sharoitlar tufayli insonlar dunyosiga kirib keladi. Sherning taqdiri inson va tabiat munosabatlarining murakkabligini ochib beradi. Oq rang esa poklik va beg'uborlik ramzi sifatida talqin qilinadi. Shu sababli oq sher obrazi nafaqat erkinlik, balki ma'naviy poklik timsoli sifatida ham namoyon bo'ladi.

Asardagi kapalak obrazi ham alohida ramziy ma'noga ega. Kapalak hayotning o'tkinchiligi va ayni paytda xotiraning abadiyligini ifodalaydi. Asar yakunida sher tasviri atrofida uchib yurgan ko'plab kapalaklar qahramonlarning do'stligi va sevgisi vaqt o'tishi bilan yo'qolib ketmasligini anglatadi. Demak, kapalak obrazi umid, xotira va ruhiy davomiylik ramzi sifatida xizmat qiladi.

“Kaspar: Prince of Cats” asarida mushuk obrazi inson hayotidagi sadoqat va ruhiy tayanch timsoli sifatida tasvirlanadi. Kaspar voqealar davomida insonlarning quvonch va tashvishlariga sherik bo'lib, ularning hissiy dunyosini boyitadi. Muallif mushuk obrazi orqali mehr-muhabbat va do'stlikning ahamiyatini ochib beradi. Kaspar qahramonlarning yolg'izlik hissini yengishga yordam beruvchi ramziy obraz sifatida namoyon bo'ladi.

Morpurgo asarlarida animalistik obrazlarning ramziy xususiyatlari faqat individual qahramonlar bilan cheklanib qolmaydi. Ular inson va tabiat o'rtasidagi munosabatlarni ifodalovchi umumlashma ramzlarga ham aylanadi. Muallif tabiatni insondan alohida emas, balki uning hayotining ajralmas qismi sifatida tasvirlaydi. Shu sababli hayvonlar tabiatning faol vakillari sifatida insoniyatga muhim ma'naviy saboqlar beradi.

Adib ijodida hayvonlar ko'pincha insonlarda mavjud bo'lmagan fazilatlarining tashuvchisi sifatida ham talqin qilinadi. Masalan, Joeyning sadoqati, oq sherning erkinlikka intilishi yoki Kasparning mehribonligi insonlarni o'z xatti-harakatlari haqida o'ylashga undaydi. Natijada animalistik obrazlar nafaqat estetik, balki axloqiy va falsafiy vazifalarni ham bajaradi.

Morpurgo yaratgan ramziy hayvon obrazlari bolalar adabiyotining tarbiyaviy imkoniyatlarini kengaytiradi. Yosh kitobxonlar ushbu obrazlar orqali tabiatga ehtiyotkorona munosabatda bo'lish, hayvonlarni hurmat qilish va insoniy qadriyatlarga sodiq qolish zarurligini anglaydi. Shu jihatdan yozuvchining animalistik obrazlari ekologik va gumanistik tafakkurni shakllantirishga xizmat qiladi.

Xulosa

Michael Morpurgo asarlarida animalistik obrazlar muhim ramziy funksiyani bajaradi. “War Horse” romanidagi Joey obrazi sadoqat va insonparvarlik, “The Butterfly Lion” asaridagi oq sher erkinlik va poklik, kapalak esa xotira va umid ramzi

sifatida talqin etiladi. “Kaspar: Prince of Cats” asaridagi mushuk obrazi esa mehr-muhabbat va do‘stlik g‘oyalari ifodalaydi.

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, Morpurgo hayvon obrazlarini faqat syujet elementi sifatida emas, balki muallifning falsafiy va gumanistik qarashlarini ifodalovchi ramziy vosita sifatida qo‘llaydi. Shu bois uning asarlaridagi animalistik obrazlar zamonaviy ingliz bolalar adabiyotining muhim badiiy yutuqlaridan biri hisoblanadi. Ular orqali yozuvchi inson va tabiat uyg‘unligi, ekologik mas’uliyat hamda umuminsoniy qadriyatlarni targ‘ib qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Morpurgo M. *War Horse*. – London: Kaye & Ward, 1982.
2. Morpurgo M. *The Butterfly Lion*. – London: HarperCollins Children’s Books, 1996.
3. Morpurgo M. *Kaspar: Prince of Cats*. – London: HarperCollins Children’s Books, 2008.
4. Hunt P. *Children’s Literature*. – Oxford: Blackwell Publishing, 2001.
5. Nikolajeva M. *Children’s Literature Comes of Age: Toward a New Aesthetic*. – New York: Garland Publishing, 1996.
6. Nodelman P. *The Hidden Adult: Defining Children’s Literature*. – Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2008.
7. Reynolds K. *Children’s Literature: A Very Short Introduction*. – Oxford: Oxford University Press, 2011.
8. *Children's Books Ireland. Michael Morpurgo: A Critical Companion*. – Dublin: CBI Publications, 2018.
9. British Library. *Animals in Children's Literature*. – London: British Library Publishing, 2014.
10. Stephens J. *Language and Ideology in Children's Fiction*. – London: Longman, 1992.